STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY ELEANOR SHARPSTON

přednesené dne 7. června 2006 [1]

1. V této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud žádá Soudní dvůr, aby vyložil ustanovení týkající se navrácení náhrad [2], které byly vyplaceny na podporu vývozu mléčných výrobků mimo Společenství, v případě, že byly tyto výrobky následně zpětně vyvezeny do jiné země určení. Tato otázka vznikla proto, že výrobky vyvezené do Spojených států pak byly zpětně vyvezeny do Kanady. Vývozy provedené přímo ze Společenství do Kanady by byly předmětem nižší sazby náhrad, než která se vztahuje na vývozy do Spojených států.

Použitelné předpisy Společenství

Rámec vývozních náhrad u mléka a mléčných výrobků

2. Konkrétně nizozemský College van beroep voor het bedrijfsleven (Správní soud pro průmysl a obchod) se táže, zda je možné dotyčnou náhradu, jakmile byla vyplacena s konečnou platností, považovat za „neoprávněně vyplacenou" pouze v případě zneužití ze strany vývozce, nebo, není-li tomu tak, za jakých okolností je možné ji za takovou považovat. Předkládající soud rovněž žádá Soudní dvůr, aby mu upřesnil kritéria, která umožňují posoudit, zda se jedná o pokračující nebo opakovanou „nesrovnalost" ve smyslu příslušných předpisů.

3. V době uskutečnění dotyčných transakcí byla obecná ustanovení pro poskytování rozlišených vývozních náhrad u mléka

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Vývozní náhrady mohou být dvojího druhu: rozlišené (nebo „diferencované") a nerozlišené (či „nediferencované"). Tato věc se týká rozlišených náhrad. Význam tohoto rozlišování je stručně rozebrán níže, v bodu 35.

a mléčných výrobků stanovena článkem 17 nařízení (EHS) č. 804/68 [3], kterým se řídil trh s těmito výrobky.

4. Nařízení (EHS) č. 876/68 [4] obsahovalo prováděcí pravidla pro poskytování vývozních náhrad u mléka a mléčných výrobků.

5. Článek 4 nařízení č. 876/68 stanovil, že náhrady mohou být rozlišeny podle místa určení výrobků, jestliže to vyžadují tržní podmínky.

6. Článek 6 stanovil:

„1. Náhrada je vyplacena, je-li prokázáno, že výrobky:

— byly vyvezeny ze Společenství a

— mají původ ve Společenství, [...]

2. Použije-li se článek 4, náhrada se vyplácí za podmínek stanovených v odstavci 1, pokud je předložen důkaz, že výrobek dosáhl místa určení, pro které byla náhrada stanovena." *(neoficiální překlad)*

Vývozní náhrady pro sýr pecorino

7. Je nesporné, že v rozhodné době byly vývozní náhrady pro sýr pecorino soustavně vyšší v případě vývozu do Spojených států než u vývozů do Kanady.

3 — Nařízení Rady ze dne 27. června 1968 o společné organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky (Úř. věst. L 148, s. 13). Nařízení č. 804/68 bylo s účinností ode dne 1. ledna 2000 zrušeno nařízením Rady (ES) č. 1255/1999 ze dne 17. května 1999 se stejným názvem (Úř. věst. L 160, s. 48; Zvl. vyd. 03/25, s. 366).

4 — Nařízení Rady ze dne 28. června 1968, kterým se stanoví obecná pravidla týkající se poskytování vývozních náhrad pro mléko a mléčné výrobky a kritérií pro stanovení výše těchto náhrad (Úř. věst. L 155, s. 1). Bylo zrušeno s účinností ode dne 1. ledna 1995 nařízením Rady (ES) č. 3290/94 ze dne 22. prosince 1994 o úpravách a přechodných opatřeních nezbytných v odvětví zemědělství k provádění dohod uzavřených v rámci Uruguayského kola mnohostranných obchodních jednání (Úř. věst. L 349, s. 105).

Prováděcí pravidla pro vývozní náhrady

Použitelná v rozhodné době

8. V rozhodné době stanovilo nařízení (EHS) č. 3665/87 [5] prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad, včetně náhrad týkajících se mléka a mléčných výrobků. Některé jeho body odůvodnění zdůrazňovaly, jak je důležité zajistit, aby výrobky, na jejichž vývoz byla poskytnuta podpora ve formě těchto náhrad, byly skutečně uvedeny na trh v deklarované třetí zemi určení [6].

9. Článek 4 odst. 1 stanovil:

„Aniž jsou dotčena ustanovení článků 5 a 16, je výplata náhrady podmíněna předložením důkazu o tom, že produkty, pro které bylo přijato vývozní prohlášení, opustily v nezměněném stavu celní území Společenství nejpozději ve lhůtě šedesáti dnů od tohoto přijetí." *(neoficiální překlad)*

10. Článek 5 stanovil:

„1. Výplata rozlišené nebo nerozlišené náhrady je podmíněna kromě toho, že produkt opustil celní území Společenství, tím, že produkt byl, s výjimkou případu, kdy zanikl v průběhu dopravy v důsledku případu vyšší moci, dovezen do třetí země, a případně do určené třetí země ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení:

a) pokud existují vážné pochybnosti, pokud jde o skutečné určení produktu

[...]

Tato lhůta však může být prodloužena [...].

Ustanovení čl. 17 odst. 3 a článku 18 jsou použitelná na případy uvedené v prvním pododstavci.

5 — Nařízení Komise ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1). Nařízení č. 3665/87 bylo s účinností ode dne 1. července 1999 nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999 (Úř. věst. L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129).

6 — Viz zejména body odůvodnění 4, 13 a 24.

Mimoto mohou příslušné úřady členských států vyžadovat dodatečné důkazy, které mohou těmto úřadům prokázat, že byl produkt skutečně uveden na trh v dovážející třetí zemi v nezměněném stavu.

13. Článek 17 odst. 1 stanovil:

„Produkt musí být dovezen v nezměněném stavu do třetí země nebo do jedné ze třetích zemí, pro kterou je náhrada stanovena, ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení. [...]“ *(neoficiální překlad)*

2. [...]

Pokud existují vážné pochybnosti o skutečném místě určení produktu, Komise může vyžadovat, aby členské státy použily ustanovení odstavce 1.

14. Článek 17 odst. 3 stanovil:

„Produkt se považuje za dovezený, jestliže byly splněny celní formality propuštění ke spotřebě do třetí země.“ *(neoficiální překlad)*

[...]“ *(neoficiální překlad)*

11. Články 16 až 21 nařízení č. 3665/87 stanovily konkrétní prováděcí pravidla pro rozlišené vývozní náhrady.

15. Článek 18 stanovil taxativní výčet dokladů, které byli vývozci povinni předložit, aby prokázali, že výrobek splnil celní formality propuštění ke spotřebě[7]. Tento výčet obsahoval i kopii přepravního dokladu.

12. Článek 16 podmínil výplatu těchto náhrad dodatečnými podmínkami stanovenými v článcích 17 a 18.

7 — Článek 18 byl během rozhodné doby několikrát pozměněn. Tyto změny nemají vliv na výsledek tohoto řízení.

16. Článek 19 umožňoval členským státům osvobodit vývozce od předložení dokladů podle článku 18 jiných, než je přepravní doklad, a to v rámci určitého stropu výše náhrady, „jestliže dotyčná transakce dostatečně zaručuje příchod předmětných výrobků na místo určení“ [8]. *(neoficiální překlad)*

17. Články 22 a 23 stanovily mimo jiné:

„Článek 22

1. Na žádost vývozce vyplatí členské státy předem celou částku náhrady nebo její část, jakmile bylo přijato vývozní prohlášení, s podmínkou, že je složena jistota, jejíž výše se rovná výši uvedené zálohy zvýšené o 15 %.

Členské státy mohou stanovit podmínky, za nichž je možné požádat o zálohu na část náhrady.

2. Výše zálohy je vypočtena s ohledem na sazbu náhrady použitelnou pro ohlášené místo určení [...] [9].

Článek 23

1. Pokud je záloha vyšší než částka, která se má skutečně zaplatit pro dotyčný vývoz nebo rovnocenný vývoz, vrátí vývozce rozdíl mezi těmito dvěma částkami, zvýšený o 15 %.

[...]“ *(neoficiální překlad)*

Následná změna

18. Krátce po uskutečnění poslední vývozní transakce, která dala podnět k této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, byla nařízením (ES) č. 2945/94 [10] provedena změna článku 11 [11] nařízení č. 3665/87.

8 — Článek 19 byl pozměněn v polovině roku 1993. Ani tyto změny nemají vliv na projednávanou věc.

9 — Změny, které rovněž nemají vliv na projednávanou věc, byly provedeny v článku 22 v polovině roku 1993.

10 — Nařízení Komise ze dne 2. prosince 1994, kterým se mění nařízení (EHS) č. 3665/87, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, pokud jde o navrácení neoprávněně vyplacených částek a sankce *(neoficiální překlad)* (Úř. věst. L 310, s. 57).

11 — Původní znění článku 11 stanovilo pouze: „Náhrada nemusí být vyplacena, pokud její výše připadající na jednu žádost, která může pokrývat jedno nebo více vývozních prohlášení, nepřevyšuje 25 ECU.“

První bod odůvodnění nařízení č. 2495/94 konstatoval, že na základě získaných zkušeností je třeba zintenzivnit opatření pro boj s nesrovnalostmi, a zejména pro boj s podvody škodícími rozpočtu Společenství, a přijmout opatření k vrácení neoprávněně vyplacených částek. V pátém bodě odůvodnění bylo uvedeno, že získané zkušenosti a nesrovnalosti a zejména podvody zjištěné v této souvislosti ukazují, že toto opatření je nezbytné, přiměřené a dostatečně odstrašující. Nařízení č. 2945/94 pak nahradilo článek 11 nařízení č. 3665/87 tímto zněním:

„1. Pokud je zjištěno, že za účelem poskytnutí vývozní náhrady vývozce požádal o náhradu vyšší, než je náhrada, která mu přísluší, je splatnou náhradou pro daný vývoz náhrada pro skutečný vývoz, snížená o částku odpovídající:

a) polovině rozdílu mezi požadovanou náhradou a náhradou použitelnou na skutečný vývoz;

b) dvojnásobku rozdílu mezi požadovanou náhradou a použitelnou náhradou, pokud vývozce úmyslně poskytl nepravdivé údaje.

[...]

3. [...] Jestliže byla náhrada vyplacena neoprávněně, příjemce vrátí neoprávněně získané částky, včetně veškerých sankcí stanovených v odst. 1 prvním pododstavci, a úroky vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením. Nicméně:

— pokud je vrácení zajištěno ještě neuvolněnou jistotou, považuje se za odebrání splatných částek propadnutí této jistoty v souladu s čl. 23 odst. 1 nebo čl. 33 odst. 1,

— pokud byla jistota uvolněna, zaplatí příjemce výši jistoty, která by propadla, zvýšenou o úroky vypočtené ode dne uvolnění až do dne předcházejícího dni zaplacení.

[...]“ *(neoficiální překlad)*

19. Tato změna vstoupila v účinnost dnem 1. dubna 1995.

Finanční nesrovnalosti

20. Nařízení (EHS) č. 729/70 [12] se obecně zabývalo podmínkami spojenými s financováním společné zemědělské politiky. Článek 1 odst. 2 stanovil, že vývozní náhrady má financovat záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (dále jen „EZOZF").

21. Článek 8 odst. 1 nařízení č. 729/70 uložil členským státům zvláštní povinnost ujistit se, že transakce financované EZOZF byly skutečně provedeny a že jejich provedení bylo řádné, za účelem zamezení nesrovnalostem a jejich řešení a vrácení částek ztracených v důsledku nesrovnalostí nebo nedbalosti.

22. Následně nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95 [13] stanovilo zvláštní postupy na úrovni Společenství pro řešení „nesrovnalostí":

23. Článek 1 stanoví:

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů Evropských společenství se přijímají obecná pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. ‚Nesrovnalostí' se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje."

24. Článek 3 stanoví:

„1. Promlčecí doba pro zahájení stíhání činí čtyři roky od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti uvedené v čl. 1 odst. 1. Odvětvové předpisy mohou stanovit i kratší lhůtu, která však nesmí být kratší než tři roky.

12 — Nařízení Rady ze dne 21. dubna 1970 o financování společné zemědělské politiky (Úř. věst. L 94, s. 13). Nařízení č. 729/70 bylo zrušeno s účinností ode dne 1. ledna 2000 nařízením Rady (ES) č. 1258/1999 ze dne 17. května 1999 se stejným názvem (Úř. věst. L 160, s. 103; Zvl. vyd. 03/25, s. 414).

13 — Nařízení Rady ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340).

V případě pokračujících nebo opakovaných nesrovnalostí běží promlčecí doba ode dne, ke kterému nesrovnalost skončila. [...]

Promlčecí doba pro stíhání se přerušuje každým úkonem příslušného orgánu oznámeným dané osobě, který se týká vyšetřování nebo řízení o nesrovnalosti. Promlčecí doba začíná znovu běžet od provedení každého úkonu způsobujícího přerušení.

Promlčení však nastane nejpozději ke dni, v němž uplynula lhůta rovnající se dvojnásobku promlčecí doby, aniž příslušný orgán uložil sankci [...]

[...]

3. Členské státy si ponechávají možnost uplatňovat delší lhůtu, než která je uvedena v [odstavci 1].“

25. Článek 4 stanoví:

„1. Každá nesrovnalost vede zpravidla k odnětí neoprávněně získané výhody:

— formou povinnosti [...] nahradit [...] neoprávněně získané částky,

— [...]

2. Použití opatření uvedených v odstavci 1 se omezuje na odnětí získané výhody s připočtením (je-li to stanoveno) úroků, které mohou být určeny paušálně.

3. Jednání, u nichž je prokazatelné, že jejich účelem je získání výhody v rozporu s cíli práva Společenství použitelného v daném případě umělým vytvořením podmínek vyžadovaných pro získání uvedené výhody, vedou k tomu, že se uvedená výhoda [...] odejme.

4. Opatření uvedená v tomto článku nejsou považována za sankce.“

Skutkové okolnosti a vnitrostátní řízení

26. Vonk Dairy Products (dále jen „Vonk") je společnost usazená v Nizozemsku. V letech 1988 až 1994 Vonk vyvážela ročně asi 300 zásilek sýra pecorino do Spojených států.

27. Algemene Inspectiedienst (obecná inspekční služba ministerstva zemědělství, přírody a kvality potravin, dále jen „AID") provedla vyšetřování činnosti společnosti Vonk. Toto vyšetřování odhalilo, že v letech 1988 až 1994 vyvezla společnost Vonk do Spojených států 75 zásilek [14] sýra, které byly zpětně vyvezeny do Kanady.

28. Předkládací rozhodnutí obsahuje výtah z protokolu AID ze dne 5. března 1997 určeného ministerstvu. Je v něm mimo jiné uvedeno:

US Customs (celní orgány Spojených států) v New Yorku provedly na žádost Algemene Inspectiedienst správní vyšetřování společnosti Orlando Food Corporation [...] v New Jersey, jednoho z odběratelů italského sýra od společnosti Vonk Dairy Products B.V. [...] Po tomto vyšetřování provedeném US Customs zahájilo Officier van Justitie (státní zastupitelství) v Roermond (Nizozemsko) [...] dne 5. července 1996 soudní vyšetřování proti [...] Vonk Dairy Products BV [...]

[...]

Toto vyšetřování odhalilo, že v letech 1988 až 1994 vyvezla Vonk 75 kontejnerů italského sýra s místem určení Orlando Food Corporation v USA a že stejný sýr byl pak zaslán zákazníkům do Kanady, ve většině případů společnosti National Cheese & Food Company [...] v Ontariu. Těchto 75 kontejnerů obsahovalo asi 1,47 milionu kg sýra. Vonk Dairy Products BV požádala o vývozní náhradu pro toto množství s uvedením Spojených států jako místa určení a obdržela náhradu ve výši asi 8,1 milionu NLG [přibližně 3 675 000 EUR].

Vyšetřování odhalilo, že společnosti Vonk a National Cheese & Food Company vedly korespondenci týkající se uvedeného vývozu sýra.

Vyšetřování odhalilo, že role společnosti Vonk nebyla omezena pouze na vývoz italského sýra do Spojených států americ-

14 — Rozhodnutí o předběžné otázce sice obecně hovoří o 75 zásilkách jako o množství zpětně vyvezeném v letech 1988 až 1994, avšak v jednom případě (na s. 5) cituje vyšetřování United States Customs, které konstatovalo, že v tomto období bylo znovu vyvezeno asi 70 zásilek.

kých, nýbrž že byla informována o převodech do Kanady a rovněž se účastnila uvádění tohoto italského sýra na trh v Kanadě."

29. V červenci roku 1997 byly v prostorách společnosti Vonk provedeny prohlídky.

30. V září roku 1997 informoval Productschap Zuivel (profesní svaz mlékárenského průmyslu) společnost Vonk, že obdržel protokol AID, a připojil jeho kopii.

31. Na základě soudního vyšetřování vyhotovil AID v srpnu 2000 (druhý) protokol. Tento protokol prokazoval, že dotyčný sýr byl propuštěn do volného oběhu ve Spojených státech a že americkým orgánům bylo zaplaceno clo. Zásilky však byly krátce po dovozu zpětně vyvezeny do Kanady – ve většině případů během několika dnů a v některých případech během několika týdnů [15].

32. V dubnu roku 2001 vzal Productschap zpět svá rozhodnutí o poskytnutí náhrad společnosti Vonk a požádal o vrácení rozdílu mezi náhradami použitelnými jednak pro Spojené státy a jednak pro Kanadu (asi 2,4 milionu NLG, tedy necelých 1,1 milionu eur), zvýšeného o 15 %. Productschap tedy celkem požadoval od společnosti Vonk za tyto operace částku 2 795 841,72 NLG (přibližně 1,3 milionu eur).

33. Společnost Vonk toto rozhodnutí napadla v květnu roku 2001. Dalším rozhodnutím ze dne 24. ledna 2002 Productschap zamítl stížnost společnosti Vonk jako neopodstatněnou.

34. Vonk nato podala žalobu ke College van beroep, který podle článku 234 ES požádal Soudní dvůr o rozhodnutí o těchto předběžných otázkách:

„1) Je třeba vykládat články 16 až 18 nařízení (EHS) č. 3665/87, ve znění použitelném v rozhodné době, v tom smyslu, že pokud byly rozlišené vývozní náhrady vyplaceny s konečnou platností po přijetí dovozních dokumentů, může vést zpětný vývoz zboží, který vyjde poté najevo, k tomu, že platba byla neoprávněná, pouze v případě zneužití ze strany vývozce?

15 — Ve skutečnosti se zdá, že společnost Vonk původně požadovala a získala náhrady dovozních cel zaplacených za tyto zpětné vývozy. Po 1. lednu 1989 tato praxe skončila.

2) Jestliže je třeba na první otázku odpovědět záporně, jaká kritéria umožňují posoudit, za jakých podmínek vede zpětný vývoz zboží k závěru, že rozlišené vývozní náhrady vyplacené s konečnou platností byly vyplaceny neoprávněně?

3) Jaká kritéria umožňují posoudit, zda se jedná o pokračující nebo opakovanou nesrovnalost ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95? Konkrétněji, College se táže, zda se jedná o pokračující nebo opakovanou nesrovnalost tehdy, jestliže se nesrovnalost vztahuje na poměrně malou část všech operací uskutečněných během určitého období, a operace, u kterých byla nesrovnalost zjištěna, se týkají vždy různých zásilek?"

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

35. Mezi rozlišenými a nerozlišenými vývozními náhradami existují z hospodářského hlediska významné rozdíly. Chybí-li účinné kontroly, zda jsou dopravní a další provozní náklady dostatečně nízké a zda je rozdíl mezi dvěma sazbami rozlišených náhrad pro dvě různé třetí země dostatečně vysoký, může hospodářský subjekt dosahovat zisku tím, že prohlásí, že zboží je určeno pro vývoz do země A (s vysokou sazbou rozlišené náhrady), vyveze je do této cílové země a pak je zpětně vyveze do země B (s nižší sazbou rozlišené náhrady). Hospodářský subjekt tak prodejem zboží realizuje dodatečný zisk v porovnání se svým obvyklým obchodním ziskem. Naproti tomu Společenství zaplatilo za podporu vývozu zboží do země B více, než kolik zákonodárce Společenství považoval za nezbytné a co vyjádřil (nižší) sazbou náhrad stanovenou pro zemi B. V případě nerozlišených náhrad nevzniká srovnatelná hospodářská pobídka, která by vedla k nesprávnému používání (ba zneužívání) režimu vývozních náhrad Společenství.

36. Judikatura Soudního dvora tuto hospodářskou realitu odráží. Tak ve věci Eichsfelder Schlachtbetrieb [16] Soudní dvůr konstatoval, že: „[c]ílem systému diferencovaných vývozních náhrad je otevřít nebo uchovat otevřené trhy třetích dotyčných zemí pro vývozy Společenství, přičemž diferenciace náhrad vychází ze záměru zohlednit charakteristiky vlastní každému dovoznímu trhu, na

16 — Rozsudek ze dne 21. července 2005 (C-515/03, Sb. rozh. s. I-7355).

kterém hodlá Společenství působit“ [17]. Na tomto základě také konstatoval, že: „Smysl existence systému diferencovaných náhrad by byl popřen, pokud by pro to, aby byla náhrada vyplacena ve vyšší sazbě, stačilo, aby bylo zboží pouze vyloženo [...]“ [18]

37. Také body odůvodnění i ustanovení nařízení č. 3665/87 jasně ukazují, že zákonodárce Společenství si byl dobře vědom hospodářského potenciálu nesprávného používání režimu vývozních náhrad. Až do okamžiku, kdy jsou náhrady vyplaceny s konečnou platností, směřují ustanovení uvedeného nařízení k zajištění toho, aby zboží bylo skutečně uvedeno na trh v třetí zemi ohlášené jako místo určení. Tak poslední věta čl. 5 odst. 1 nařízení č. 3665/87 zdůrazňuje, že „příslušné úřady členských států mohou vyžadovat dodatečné doklady, které podle nich dostatečně prokáží, že byl produkt *skutečně uveden na trh* v dovážející třetí zemi v nezměněném stavu.“ (kurziva provedena autorkou tohoto stanoviska). Článek 22 (výpočet splatné zálohy) stanoví jako základ pro výpočet „sazbu náhrady použitelnou pro ohlášené místo určení“. Článek 23 stanoví jako podmínku pro vrácení částky vyplacené jako záloha na vývozní náhradu, že „záloha musí být vyšší než částka, která se má u *dotyčného vývozu skutečně zaplatit*“ (kurziva provedena autorkou tohoto stanoviska).

38. Výplata rozlišené náhrady je tedy podmíněna prokázáním, že výrobek byl propuštěn do volného oběhu v třetí zemi ohlášené jako místo určení [19]. Jestliže základní dokumenty vyjmenované v čl. 18 odst. 1 nařízení č. 3665/87 nejsou k dispozici *nebo jsou považovány za nedostatečné*, čl. 18 odst. 2 stanoví taxativní výčet náhradních dokladů, které představují důkaz, že výrobek splnil celní formality propuštění ke spotřebě. Je důležité, že dvě z těchto možností [20] specificky zahrnují potvrzení, že výrobek nebyl následně naložen za účelem zpětného vývozu, a vydávající orgán, který jej vydal, o tom věděl.

39. Nadto ve fázi, kdy vývozce obdržel (proti záruce) pouze zálohu splatné náhrady, ani důkaz, že celní formality byly splněny, nedokládá nevyvratitelně, že bylo skutečně dosaženo cíle diferencovaných vývozních náhrad. Například v rozsudku Möllman-Fleisch Soud-

17 — Bod 26, který cituje rozsudky ze dne 2. června 1976, Milch-Fett- und Eier-Kontor (125/75, Recueil, s. 771, bod 5); ze dne 11. července 1984, Dimex (89/83, Recueil, s. 2815, bod 8); a ze dne 9. srpna 1994, Boterlux (C-347/93, Recueil, s. I-3933, bod 18).

18 — Výše uvedený rozsudek Eichsfelder Schlachtbetrieb, bod 27, a výše uvedený rozsudek Boterlux, bod 19.

19 — Výše uvedený rozsudek Boterlux, bod 30. Existují-li pochybnosti nebo důkaz, že došlo ke zneužití, mohou členské státy skutečně rovněž vyžadovat takové prokázání před udělením nerozlišené náhrady (ibid). Článek 17 odst. 3 nařízení č. 3665/87 toto kritérium ještě zpřesnil v tom smyslu, že se vyžaduje, aby výrobek „splnil celní formality propuštění *ke spotřebě* do třetí země“ (kurziva provedena autorkou tohoto stanoviska).

20 — Článek 18 odst. 2 písm. b) a c).

ní dvůr vysvětlil, že důkaz, který je obvykle spojen s osvědčením o propuštění z celního řízení, nemusí být přijat, existují-li důvodné pochybnosti o skutečném uvedení na trh v zemi určení; a že rozhodnutí o tom, zda takové vážné pochybnosti existují, příslušní vnitrostátnímu soudu [21].

40. Do jaké míry se situace mění, když dojde k výplatě s konečnou platností? V této fázi jsou vnitřní celní formality pro vstup do země určení (pojmově) splněny. Často (ne však vždy) přechází kontrola nad zbožím z obchodníka na jeho zákazníka. V zásadě je proto v zájmu právní jistoty, aby byla náhrada považována za udělenou skutečně s konečnou platností.

41. V tomto kontextu se budu zabývat prvními dvěma předběžnými otázkami. Protože druhá otázka zčásti obsahuje první, jeví se jako rozumné přeformulovat je a řešit je společně.

21 — Rozsudek ze dne 31. března 1993 (C-27/92, Recueil, s. I-1701, body 13 až 17). Ačkoli se tato věc, stejně jako věc Dimex uvedená v poznámce pod čarou 17, týká nařízení (EHS) č. 192/75 (které předcházelo nařízení č. 3665/87), zdá se, že neexistuje žádný důvod domnívat se, že zásady plynoucí z těchto rozsudků nejsou použitelné stejným způsobem na nařízení č. 3665/87.

42. Třetí otázka vznáší odlišné téma, totiž jaké jsou podmínky umožňující posoudit, zda se jedná o pokračující nebo opakované nesrovnalosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95. Touto otázkou se budu zabývat nakonec.

První a druhá otázka

43. Podstatou těchto dvou otázek vnitrostátního soudu je, pomocí jakých kritérií lze rozhodnout, že rozlišená náhrada vyplacená s konečnou platností byla vyplacena neoprávněně; a zejména zda k závěru, že náhrada vyplacená s konečnou platností byla vyplacena neoprávněně, vedou také jiné okolnosti než zneužívající praktiky vývozce. Jeví se jako vhodné přistoupit k těmto otázkám tak, že si nejprve položíme otázku, jaké podmínky musí být splněny, aby se rozlišená náhrada mohla vyplatit; poté budeme zkoumat, za jakých okolností si vývozce nemůže ponechat náhradu, která mu byla vyplacena s konečnou platností.

Podmínky pro výplatu náhrad a doktrína „zneužívajících praktik“

44. Společnost Vonk uplatňuje, že zásada právní jistoty vyžaduje, aby byly vývozní

náhrady vraceny pouze na základě právních předpisů použitelných v rozhodné době. Neexistuje právní základ, který by umožnil požadovat po ní vrácení částky, která jí byla s konečnou platností vyplacena. Kdyby bylo Productschap dovoleno tuto částku požadovat zpět, znamenalo by to porušení zásad ochrany legitimního očekávání, náležité péče, rovného zacházení a proporcionality.

45. Společnost Vonk argumentuje v zásadě následujícím způsobem. Splnila celní formality pro dovoz sýra a prodala jej zákazníkovi usazenému ve Spojených státech. Sýr byl proto „propuštěn na trh Spojených států ke spotřebě". Vonk učinila to, co se vůči Společenství zavázala učinit. Proč by měla nést odpovědnost za to, že byl pak sýr prodán jinému obchodníkovi do Kanady? Co se děje se sýrem poté, kdy ho společnost Vonk prodala svému zákazníkovi ve Spojených státech, není relevantní [22].

46. Nizozemsko zastává názor, že k tomu, aby měl vývozce nárok na ponechání vývozní náhrady, musí být výrobky v zemi určení nějakým způsobem použity, a to buď spotřebovány, podstatně pozměněny nebo zpracovány. Takové použití je dokladem toho, že tyto výrobky byly skutečně propuštěny ke *spotřebě*. Existují-li vážné pochybnosti, pokud jde o vstup a skutečné uvedení těchto výrobků na trh, musí vývozce poskytnout takové důkazy, které prokáží, že zboží skutečně vstoupilo na trh v zemi určení [23].

47. Komise zastává názor, že k tomu, aby mohla být náhrada považována za vyplacenou neoprávněně, a mohla tedy být požadována zpět, je třeba prokázat, že se vývozce dopustil zneužití; a že důkaz v této věci přísluší vnitrostátnímu soudu. Komise upozorňuje na některé skutkové okolnosti, které, jak naznačuje, mohou vést vnitrostátní soud k rozhodnutí, že tak tomu v tomto případě skutečně bylo.

48. Podle mého názoru z článků 4 a 6 nařízení č. 876/68 plyne, že právo na výplatu rozlišené náhrady je prokázáno, jestliže byl předložen důkaz, že zboží: (i) bylo vyvezeno ze Společenství; (ii) pochází ze Společenství; a (iii) dosáhlo místa určení, pro které byla rozlišená náhrada stanovena. To však pouze vede k otázce, co se míní výrazem „dosáhnout místa určení".

22 — Při slyšení společnost Vonk naznačila, že jelikož Společenství uznává rozdíly ve vývozních náhradách podle země určení, nemůže rozumně odůvodnit požadavek na vrácení částky vyplacené vývozci, který splnil všechny podmínky práva Společenství stanovené pro získání rozlišené náhrady. Kromě toho orgány Společenství věděly o takovém zpětném vývozu ze Spojených států do Kanady několik let a mohly již dříve zavést dodatečné kontroly, aby tuto situaci řešily.

23 — Řecká vláda zastává obdobný názor.

49. Odpověď na tuto otázku obsahují články 16 až 18 nařízení č. 3665/87, které zavádějí dodatečnou podmínku, (iv) že zboží musí být dovezeno do země určení ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení [24]. Výrobky se považují za „dovezené", jestliže „byly splněny celní formality propuštění ke spotřebě do dotyčné třetí země" [25].

50. Tyto čtyři podmínky, které umožňují dokázat, že byla rozlišená vývozní náhrada vyplacena oprávněně, jsou zjevně kumulativní.

51. Stačí pro rozhodnutí, zda si má vývozce ponechat náhradu, která byla vyplacena s konečnou platností, aby byl vývozce schopen prokázat, že předložil potřebné doklady, které dokazují, že tyto podmínky byly splněny?

52. Zdá se mi, že jak z hospodářského, tak z právního hlediska by se zde mělo rozlišovat mezi dvěma dosti odlišnými situacemi. V situaci A prodal obchodník dotyčné zboží třetí straně, s níž má jen vzdálené obchodní vztahy, v okamžiku, kdy byly splněny celní formality propuštění ke spotřebě do dotyčné třetí země. Nehraje žádnou další roli při zpracování, dalším prodeji nebo nakládání s tímto zbožím. Nelze proto od něj rozumně požadovat, aby sledoval jeho další pohyb, a měl by mít právo ponechat si náhradu vyplacenou s konečnou platností (ať rozlišenou či nerozlišenou).

53. V situaci B se obchodník i nadále účastní toho, co se děje se zbožím po splnění celních formalit propuštění ke spotřebě. Má podíl na výhodách, které mohou plynout z využití systému (například zpětným vývozem do Společenství nebo zpětným vývozem zboží v nezměněném stavu do jiné třetí země, pro jejíž trh bylo ve skutečnosti určeno). Za takových okolností by bylo zvláštní, kdyby si ponechal náhradu, která mu byla mezitím s konečnou platností vyplacena.

54. Situaci B (pokračující účast obchodníka) by bylo možné řešit tím, že by se členskému státu povolilo přezkoumat další vývoj událostí a použít odlišnou (přesnější) věcnou definici toho, co vlastně znamená splnění celních formalit „propuštění ke spotřebě do dotyčné třetí země". Členský stát by tak například mohl vzít v úvahu časový rámec, způsob vyjednávání a přítomnost či nepří-

24 — Článek 17 odst. 1.
25 — Článek 17 odst. 3.

tomnost skutečného hospodářského využití zboží v zemi určení, aby rozhodl, zda byly u zboží skutečně „splněny celní formality propuštění ke spotřebě" v dotyčné třetí zemi.

55. Toto řešení se mi nejeví jako dobré. Podle mého názoru by vedlo ke směšování situace A (běžná obchodní situace, kterou není třeba řešit) se situací B (která řešení vyžaduje). Uvaluje zbytečně těžké břímě na obezřetné obchodníky, kteří nechtějí podstupovat riziko, že jednoho dne zjistí, že náhrady vyplacené s konečnou platností jim budou později odebrány, uchovávat další záznamy a provádět další šetření. Potenciálně činí právo obchodníka na náhradu závislým na událostech nebo obchodním chování, na něž nemá žádný vliv [26]. Je obtížné uvést toto řešení do souladu se zásadou právní jistoty, která normálně vylučuje vracení náhrad vyplacených s definitivní platností.

56. Zdá se mi, že Soudní dvůr správně *nezměnil* čtyři kumulativní podmínky, na nichž závisí výplata náhrady, a namísto toho řešil tento problém tím, že rozvinul široký a pragmatický pojem zneužívajících praktik (jemuž se věnuji níže). Svůj postoj by neměl v projednávané věci měnit.

57. Ve věci Emsland-Stärke [27] Soudní dvůr potvrdil obecnou zásadu, že výplata náhrady (na rozdíl od zálohy) má konečnou platnost. Uvedená věc se týkala nerozlišených vývozních náhrad u vývozu výrobků na bázi bramborového škrobu do Švýcarska. Zboží splnilo celní formality a náhrady byly oprávněně vyplaceny. Následně bylo zjištěno, že některé zásilky byly přepraveny (v nezměněném stavu) zpět do Německa a jiné zásilky byly zpětně vyvezeny (opět v nezměněném stavu) do Itálie. Ustanovení čl. 9 odst. 1, čl. 10 odst. 1 a čl. 20 odst. 2 až 6 nařízení (EHS) č. 2730/79 [28] (dotčeného v uvedené věci) stanovila čtyři kumulativní podmínky, které musely být splněny, aby mohla být náhrada vyplacena, a které byly, *mutatis mutandis*, podobné podmínkám uvedeným v čl. 4 odst. 1, čl. 5 odst. 1, čl. 17 odst. 3 a v článku 18 nařízení č. 3665/87, pokud jde o mléčné výrobky.

26 — Srov. Eichsfelder Schlachtbetrieb (uvedeno v poznámce pod čarou 16 výše), bod 36, kde Soudní dvůr zamítl argument, že poskytnutí náhrady dovozních cel, která byla zaplacena obchodníkem ve třetí zemi určení, jinému hospodářskému subjektu by mohlo retroaktivně zpochybnit právní základ vývozní náhrady.

27 — Rozsudek ze dne 14. prosince 2000 (C-110/99, Recueil, s. I-11569).

28 — Nařízení Komise ze dne 29. listopadu 1979, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 317, s. 1).

58. Soudní dvůr rozhodl, že tyto čtyři kumulativní podmínky pro poskytnutí náhrady byly splněny [29]. Zboží splnilo podmínku čl. 9 odst. 1, která požaduje, aby opustilo území Společenství. Ostatní podmínky stanovené v čl. 10 odst. 1 [30] „mohly být stanoveny pouze *před* poskytnutím náhrady" *(neoficiální překlad)* (kurziva provedena autorkou tohoto stanoviska) [31].

59. Ve věci Emsland-Stärke Soudní dvůr dále zkoumal, zda by nicméně výjimečně mohla existovat povinnost vrátit náhradu vyplacenou s konečnou platností. Jednoznačně konstatoval, že „oblast působnosti nařízení Společenství nelze rozšířit tak, aby se vztahovala na zneužití [32], kterých se dopouštějí hospodářské subjekty" [33]. Soudní dvůr dodal:

„Konstatování, že se jedná o zneužívající praktiky, vyžaduje jednak souhrn objektivních skutečností, ze kterých vyplývá, že i přes formální dodržení podmínek stanovených právní úpravou Společenství nebyl dosažen cíl sledovaný touto právní úpravou.

Za druhé vyžaduje subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z právní úpravy Společenství tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání. Tento subjektivní prvek lze prokázat mimo jiné důkazem o existenci tajné dohody mezi vývozcem ze Společenství, který je příjemcem náhrad, a dovozcem zboží do třetí země.

Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby v souladu s důkazními pravidly vnitrostátního práva ověřil, zda jsou tyto dva prvky naplněny, není-li tím narušena účinnost práva Společenství." [34]

60. Následně ve věci Eichsfelder Schlachtbetrieb [35] Soudní dvůr použil definici zneužívajících praktik [36] uvedenou v rozsudku Emsland-Stärke v souvislosti s rozlišenými

29 — Viz bod 46.

30 — Pokud jde o důkaz, že zboží bylo skutečně propuštěno do volného oběhu v třetí zemi určení: srov. čl. 5 odst. 1 poslední pododstavec nařízení č. 3665/87, jehož znění je velmi podobné.

31 — Bod 48, opakovaný v bodu 49 (s uvedením bodu 30 rozsudku Boterlux).

32 — Anglické znění rozsudku ve věci Emsland-Stärke užívá pojmu „abuse" (zneužití) na místě, kde francouzské znění užívá výrazu „pratique abusive" (zneužívající praktiky). *(neoficiální překlad)*

33 — Bod 51, citující bod 21 rozsudku ze dne 11. října 1977, Cremer (125/76, Recueil, s. 1593) [tam, kde anglické znění užívá výrazu „abusive practices" (zneužívající praktiky)].

34 — Výše uvedený rozsudek Emsland-Stärke, body 52 až 54. Pokud jde o důkazní pravidla, viz též rozsudky uvedené v bodu 54.

35 — Uvedeno v poznámce pod čarou 16 výše, bod 39 rozsudku.

36 — Ve věci Eichsfelder Schlachtbetrieb se anglické znění vrací k pojmu „abusive practices" (zneužívající praktiky).

náhradami. Dospěl k závěru, že i když jsou splněny podmínky pro vyplacení náhrady, může být vrácení (rozlišené) vývozní náhrady vyžadováno, pokud má vnitrostátní soud za to, že je podán důkaz o zneužití, k němuž došlo na straně vývozce, v souladu s pravidly vnitrostátního práva [37].

61. Tato judikatura jasně ukazuje, že k rozhodnutí, zda se vývozce dopustil zneužívajících praktik, je třeba zkoumat okolnosti transakce a důkazy jako celek. Teprve na základě takto komplexní analýzy mohou vnitrostátní soudy rozhodnout, zda došlo k zneužívajícím praktikám, a členské státy splnit své povinnosti vyplývající z čl. 8 odst. 1 nařízení č. 729/70 nebo článku 10 ES [38].

62. Obtíže, které zřejmě vedly vnitrostátní soud k položení první a druhé předběžné otázky, jsou v zásadě tyto. Ve svém předkládacím rozhodnutí [39] předkládající soud prohlašuje: „College konstatuje, že rozhodnutí vyžadovat vrácení náhrad, potvrzené napadeným rozhodnutím, není založeno na vadné povaze dovozních dokumentů dodaných žalobkyní, ani na zneužití ze strany žalobkyně, nýbrž pouze na okolnosti, že dotyčné zásilky sýra byly zpětně vyvezeny do Kanady téměř okamžitě po jejich dovozu do Spojených států."

63. Rozhodnutí Productschap ze dne 24. ledna 2002 [40] (které se nachází ve spise podaném vnitrostátním soudem kanceláři Soudního dvora) je alespoň do určité míry nejednoznačné. Například zaznamenává, že: „Vonk had immers zelf twijfels over de werkelijke bestemming van de door haar uitgevoerde kaas" [41]. Na druhé straně zde nacházíme výrok: „Het bestreden besluit is bovendien niet gebaseerd op enig gebrek betreffende deze documenten zelf, maar op de feitelijke weg die de onderhavige zendingen hebben afgelegd" [42].

64. Jak Komise správně poznamenává, ověření, zda došlo ke zneužívajícím praktikám, přísluší vnitrostátnímu soudu. Toto ověření má být provedeno v souladu s důkazními

37 — Eichsfelder Schlachtbetrieb, body 41 až 42.

38 — Rozsudek ze dne 2. června 1994, Exportslachterijen van Oordegem (C-2/93, Recueil, s. I-2283, bod 17).

39 — Viz bod 3.6.

40 — Viz bod 33 výše.

41 — „Společnost Vonk skutečně sama pochybovala o pravém místu určení sýra, který vyvážela." (s. 7 rozhodnutí).

42 — „Navíc napadené rozhodnutí není založeno na vadách dokladů samotných, nýbrž na cestě, kterou dotyčné zásilky skutečně urazily." (s. 8 rozhodnutí).

pravidly vnitrostátního práva, není-li tím narušena účinnost práva Společenství [43]. Z definice zneužívajících praktik podané Soudním dvorem je jasné, že ověření, zda určité jednání, je-li správně pochopeno, představuje zneužití, vyžaduje zkoumání okolností a důkazů jako celku. Zda a do jaké míry provádí toto ověření příslušný orgán, který prověřuje žádosti o výplatu náhrad (Productschap), nebo vnitrostátní soud, který prověřuje legalitu rozhodnutí příslušného orgánu, nebo postupně oba, je otázkou právního systému dotyčného členského státu.

Povinnosti členských států požadovat zpět neoprávněně vyplacené částky

65. Nizozemsko dále uplatňuje, že rozlišené náhrady vyplacené v rozporu s právem Společenství mohou být vyžadovány zpět i tehdy, když se vývozce nedopustil zneužití. Svůj argument zakládá na článku 10 ES a čl. 8 odst. 1 nařízení č. 729/70. Podle ní jsou členské státy povinny požadovat zpět neoprávněně vyplacené částky, i když se vývozce nedopustil žádného pochybení. Způsob vrácení je věcí vnitrostátního práva. Projednávaná věc se týká pouze případu, kdy nebyly splněny podmínky pro vyplacení náhrady.

66. Tvrzení Nizozemska je v rozporu se zásadou jasně vyhlášenou v rozsudku Emsland-Stärke [44], že pokud jsou splněny vyžadované čtyři kumulativní podmínky, musí být náhrada vyplacena. V této souvislosti je třeba stručně prozkoumat dvě rozhodnutí, která uvádí Nizozemsko, Deutsche Milchkontor a další [45] a Steff-Houlberg a další [46], a dřívější rozsudek Soudního dvora ve věci BayWa a další [47]. Tyto rozsudky potvrzují, že (i) „Členské státy musí přijmout nutná opatření za účelem zamezení nesrovnalostem ve fungování EZOZF a jejich řešení a za účelem navrácení částek ztracených v důsledku nesrovnalostí nebo nedbalosti“ [48] a (ii) právo Společenství nedovoluje „vnitrostátním orgánům odpovědným za řízení mechanismů zemědělských intervencí Společenství [...] jednat podle volného uvážení, pokud jde o to, zda mají vyžadovat navrácení neoprávněně nebo protiprávně vyplacených prostředků Společenství“ [49] *(neoficiální překlad)*. Všechny tři věci se však týkaly situací, kdy *nebyly* splněny relevantní právní

43 — Výše uvedený rozsudek Eichsfelder Schlachtbetrieb, bod 40.

44 — Viz body 57 a 58 výše.

45 — Rozsudek ze dne 21. září 1983 ve spojených věcech 205/82 až 215/82, Recueil, s. 2633.

46 — Rozsudek ze dne 12. května 1998 (C-366/95, Recueil, s. I-2661).

47 — Rozsudek ze dne 6. května 1982 ve spojených věcech 146/81, 192/81 a 193/81, Recueil, s. 1503.

48 — Výše uvedené rozsudky Deutsche Milchkontor a další, bod 18; Steff-Houlberg a další, bod 14; viz též rozsudek BayWa a další, bod 30.

49 — Výše uvedené rozsudky BayWa, bod 30; Deutsche Milchkontor a další, bod 22; Steff-Houlberg Export a další, bod 14.

předpisy Společenství, takže se skutečně jednalo o „nesrovnalosti" a „neoprávněné platby". V projednávané věci naproti tomu formální pravidla splněna *byla*; výrobky však byly následně znovu vyvezeny do jiné třetí země (Kanada), než pro kterou byla rozlišená náhrada udělena (Spojené státy).

Případný účinek nařízení č. 2988/95

67. Řecko rovněž uplatňuje, že rozlišené náhrady lze požadovat zpět i tehdy, když se vývozce nedopustil zneužití. Podle čl. 1 odst. 2 a čl. 4 odst. 1 nařízení č. 2988/95 mohou být neoprávněně vyplacené částky požadovány zpět, jestliže činnosti hospodářského subjektu vykazují nesrovnalost. Není nutné zabývat se tím, zda existuje spojitost mezi touto nesrovnalostí a subjektivním chováním hospodářského subjektu.

68. Podle mého názoru není vhodné dokazovat, zda *věcné* podmínky, použitelné v rozhodné době na rozlišené náhrady (uvedené v nařízení č. 3665/87), jsou či nejsou splněny na základě podmínek pozdějšího *procesního* nařízení (nařízení č. 2988/95). V každém případě dosah definice uvedené v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/95 (a z toho vyplývající povinnosti uvedené v čl. 4 odst. 1 tohoto nařízení) může být určen pouze podle hmotněprávních předpisů platných v rozhodné době.

69. V době, kdy došlo k dotčeným vývozům, *nebyl* článek 11 nařízení č. 3665/87 ještě pozměněn nařízením č. 2945/94, které doplnilo možnost navrácení částek náhrad, které byly vyplaceny neoprávněně na základě nesprávných informací. V rozhodné době tedy pouze takové chování hospodářského subjektu, které vykazovalo kombinaci objektivních a subjektivních faktorů, které společně představují zneužívající praktiky podle definice Soudního dvora, zakládalo nesrovnalost ve smyslu čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/95 a příslušnou povinnost vrátit náhradu vyplacenou s konečnou platností.

Údajné porušení základních právních zásad

70. Argumentaci společnosti Vonk, že vrácení rozlišených náhrad po jejich vyplacení s konečnou platností je porušením zásad právní jistoty, legitimního očekávání, náležité péče, rovného zacházení a proporcionality, lze odmítnout bez dlouhých diskusí. Jak Soudní dvůr jasně prohlásil v rozsudku Emsland-Stärke, povinnost vrátit vyplacené

náhrady v případě prokázání dvou prvků zakládajících zneužívající praktiky není porušením zásady legality. Povinnost vrátit vyplacené náhrady není sankcí [50], pro kterou by byl nutný jasný a jednoznačný právní základ, nýbrž pouze důsledkem zjištění, že podmínky vyžadované pro získání výhody plynoucí z právní úpravy Společenství byly vytvořeny uměle, čímž se vyplacené náhrady staly neoprávněnými platbami a byla odůvodněna povinnost je vrátit [51].

71. Zastávám proto názor, že dříve, než vstoupilo v platnost nařízení č. 2945/94, a tedy v předmětném řízení, bylo jediným základem, na kterém mohla být částka vyplacená s konečnou platností považována za vyplacenou neoprávněně, zjištění, že vývozce se dopustil zneužívajících praktik.

72. Při odpovědi na první a druhou předběžnou otázku proto docházím k závěru, že v souladu s články 4 a 6 nařízení č. 876/68 a články 16 až 18 nařízení č. 3665/87 je právo na výplatu rozlišené náhrady s konečnou platností prokázáno, jsou-li předloženy důkazy, že dotyčné zboží:

— pochází ze Společenství,

— bylo vyvezeno ze Společenství,

— dosáhlo místa určení, pro které byla rozlišená náhrada stanovena, a

— bylo dovezeno do třetí země určení ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení tím, že byly splněny celní formality pro propuštění ke spotřebě do dotyčné země.

Aby si však vývozce mohl ponechat výhodu rozlišené náhrady vyplacené s konečnou platností, nesměl se dopustit chování, které musí být označeno za zneužívající praktiky.

50 — Srov. čl. 4 odst. 4 nařízení č. 2988/95.

51 — Bod 56.

Konstatování, že se jedná o zneužívající praktiky, vyžaduje jednak kombinaci objektivních okolností, za kterých i přes formální dodržení podmínek stanovených právní úpravou Společenství nebyl dosažen cíl sledovaný touto právní úpravou; a za druhé subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z právní úpravy Společenství tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání.

Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby v souladu s důkazními pravidly vnitrostátního práva ověřil, zda jsou tyto dva prvky naplněny, není-li tím narušena účinnost práva Společenství.

V rozhodné době bylo jediným základem, na kterém mohla být částka vyplacená s konečnou platností považována za vyplacenou neoprávněně, zjištění, že vývozce se dopustil zneužívajících praktik.

Třetí otázka

73. Třetí otázka předkládajícího soudu se týká významu pojmu „pokračující nebo opakované nesrovnalosti" ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95. Konkrétně se táže, zda (i) má být nesrovnalost považována za „pokračující" nebo „opakovanou", jestliže se týká relativně malého počtu operací během určitého období, a (ii) jestliže operace, u nichž byly zjištěny nesrovnalosti, se týkají různých množství.

74. Společnost Vonk zpochybňuje použitelnost nařízení č. 2988/95 v projednávané věci. Nizozemsko se rovněž táže, zda je možné toto nařízení použít retroaktivně, vzhledem k tomu, že k poslední nesrovnalosti došlo v roce 1994 a nařízení č. 2988/95 vstoupilo v platnost teprve 26. prosince 1995. Obě strany se nicméně zabývají otázkou, jak by mohlo být nařízení č. 2988/95 použito.

75. Společnost Vonk uplatňuje, že příslušná kritéria umožňující posoudit, zda se jedná o pokračující nebo opakovanou nesrovnalost, vyložil Soudní dvůr v rozsudku José Martí Peix [52]. Musí jít o jedno nebo více jednání

52 — Rozsudek ze dne 2. prosince 2004 (C-226/03 P, Sb. rozh. s. I-11421). V bodech 16 a 17 Soudní dvůr prohlásil: „[P]odle čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/95 se nesrovnalostí rozumí porušení právního předpisu Společenství vyplývajícího „z jednání nebo opomenutí" hospodářského subjektu. Pokud opomenutí, které je příčinou porušení dotčeného právního předpisu Společenství, pokračuje, je nesrovnalost „pokračující" ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95".

týkajících se stejné zásilky nebo stejné žádosti o náhradu.

76. Nizozemsko poznamenává, že účelem článku 3 nařízení č. 2988/95 je poskytnout dostatek času pro požadování navrácení neoprávněně vyplacených částek, čímž jsou chráněny finanční zájmy Společenství. Pokračující nebo opakované nesrovnalosti musí představovat analogická jednání porušující stejný zákon. Nizozemsko zakládá tento názor mimo jiné na rozsudku ve věci Montecatini [53], ve kterém Soudní dvůr konstatoval:

„[...] ačkoli má pojem pokračujícího porušení práva v právních řádech členských států různé významy, představuje v každém případě řadu protiprávních jednání, nebo skutků představujících jedno protiprávní jednání, spojených společným subjektivním prvkem". *(neoficiální překlad)*

77. Skutečnost, že jednotlivé zásilky musí být posuzovány samostatně, nemůže zabránit jejich kvalifikaci jako pokračující nebo opakované nesrovnalosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95.

78. Komise rovněž cituje definici pojmu pokračující nebo opakované nesrovnalosti, kterou Soudní dvůr uvedl v rozsudku José Martí Peix, a také dřívější výklady Soudu prvního stupně v uvedeném řízení, které byly potvrzeny v řízení o kasačním opravném prostředku, a to, že nesrovnalosti jsou „pokračující" ve smyslu čl. 3 odst. 1, jestliže mají totožný předmět [54]. Rozhodnutí v této věci sice přísluší vnitrostátnímu soudu, avšak Komise je na základě informací uvedených v předkládacím rozhodnutí toho názoru, že došlo k opakování téže nesrovnalosti.

79. Podle ustálené judikatury jsou procesní pravidla obecně považována za použitelná na všechny spory probíhající v okamžiku jejich vstupu v platnost [55]. Článek 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 se proto použije na všechna řízení probíhající ke dni 26. prosince 1995, kdy toto nařízení vstoupilo v platnost. Z předkládacího rozhodnutí není možné ověřit, zda řízení proti společnosti Vonk „probíhalo" dne 26. prosince 1995, nebo k tomuto dni ještě nebylo zahájeno. V každém případě by se však použil čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95.

53 — Rozsudek ze dne 8. července 1999 (C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, bod 195).

54 — Viz bod 81 rozsudku Soudu prvního stupně citovaný v bodu 7 rozsudku Soudního dvora.

55 — Viz rozsudek ze dne 23. února 2006, Molenbergnatie (C-201/04, Sb. rozh. s. I-2049), bod 31 a judikaturu tam uvedenou).

80. Souhlasím s Komisí, že skutečné rozhodnutí, zda došlo nebo nedošlo k pokračujícím nebo opakovaným nesrovnalostem, přísluší v projednávané věci vnitrostátnímu soudu. Soudní dvůr však může uvést hlavní zásady týkající se právního významu těchto pojmů.

81. Jak Komise zdůraznila, projednávaná věc se týká samostatných vývozních operací se stejným druhem výrobků (sýr pecorino), stejným ohlášeným místem určení (Spojené státy) a stejným konečným místem určení (Kanada). Společnost Vonk žádala o náhradu samostatnými prohlášeními, ale způsob zacházení se zbožím (dovoz do Spojených států, brzy nato zpětný vývoz do Kanady v nezměněném stavu) je totožný.

82. V zásadě souhlasím s analýzou Nizozemska. Aby mohly být nesrovnalosti považovány za pokračující nebo opakované ve smyslu čl. 3 odst. 1, musí být podobné v následujících aspektech. Musí představovat soubor podobných operací, které porušují stejné ustanovení práva Společenství. Musí rovněž umožnit stejnému hospodářskému subjektu těžit stejné hospodářské výhody plynoucí z použití právní úpravy Společenství.

83. Konečně, souhlasím s Komisí, Řeckem a Nizozemskem, že pro rozhodnutí, zda jsou nesrovnalosti pokračující nebo opakované, není relevantní, jaká část transakcí během určitého období jimi byla poznamenána, ani zda se nesrovnalosti střídaly s řádnými transakcemi.

84. Docházím proto k závěru, že nesrovnalosti musí být považovány za pokračující a opakované ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95, jestliže představují soubor podobných operací, které porušují stejné ustanovení práva Společenství. Musí rovněž umožnit stejnému hospodářskému subjektu těžit stejné hospodářské výhody plynoucí z použití právní úpravy Společenství. V této souvislosti není rozhodné, jaká část transakcí během určitého období byla nesrovnalostmi poznamenána, ani zda se nesrovnalosti střídaly s řádnými transakcemi.

Závěry

85. Z těchto důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky předložené College van beroep voor het bedrijfsleven takto:

Otázky 1 a 2

V souladu s články 4 a 6 nařízení Rady (EHS) č. 876/68 ze dne 28. června 1968, kterým se stanoví obecná pravidla týkající se poskytování vývozních náhrad pro mléko a mléčné výrobky a kritérií pro stanovení výše těchto náhrad, a články 16 až 18 nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, je právo na výplatu rozlišené náhrady s konečnou platností prokázáno, jsou-li předloženy důkazy, že dotyčné zboží:

— má původ ve Společenství,

— bylo vyvezeno ze Společenství,

— dosáhlo místa určení, pro které byla rozlišená náhrada stanovena, a

— bylo dovezeno do třetí země určení ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení tím, že byly splněny celní formality pro propuštění ke spotřebě do dotyčné země.

Aby si však vývozce mohl ponechat výhodu rozlišené náhrady vyplacené s konečnou platností, nesmí se dopustit chování, které musí být správně označeno za zneužívající praktiky.

Konstatování, že se jedná o zneužívající praktiky, vyžaduje jednak kombinaci objektivních okolností, za kterých i přes formální dodržení podmínek stanovených právní úpravou Společenství nebyl dosažen cíl sledovaný touto právní úpravou; a za druhé subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z právní úpravy Společenství tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání.

Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby v souladu s důkazními pravidly vnitrostátního práva ověřil, zda jsou tyto dva prvky naplněny, není-li tím narušena účinnost práva Společenství.

V rozhodné době bylo jediným základem, na kterém mohla být částka vyplacená s konečnou platností považována za vyplacenou neoprávněně, zjištění, že vývozce se dopustil zneužívajících praktik.

Otázka 3

Nesrovnalosti musí být považovány za pokračující a opakované ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, jestliže představují soubor podobných operací, kterými se porušuje stejné ustanovení práva Společenství. Musí rovněž umožnit stejnému hospodářskému subjektu těžit stejné hospodářské výhody plynoucí z použití právní úpravy Společenství. V této souvislosti není rozhodné, jaká část transakcí během určitého období byla nesrovnalostmi poznamenána, ani zda se nesrovnalosti střídaly s řádnými transakcemi.